

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Генчо Василев Вълчев

**относно дисертационен труд на тема
„ОБУЧЕНИЕ ПО МАТЕМАТИКА НА УЧЕНИЦИ С ЛЕКА СТЕПЕН НА
УМСТВЕНА ИЗОСТАНАЛОСТ ”**

**за присъждане на образователна и научна степен „Доктор” в
професионално направление
1.2 Педагогика, докторска програма „Специална педагогика”**

**Докторант: Панайота Михаил Кементзесиду
Научен ръководител: проф. днп Дора Левтерова-Гаджалова**

Административни маркери

Със заповед № РД 38-57/31.01.2023г. на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски“ по процедурата за защита на дисертационен труд на тема „Обучение по математика на ученици с умерена степен на умствена изостаналост“, разработен от Панайота Михаил Кементзесиду, редовен докторант по професионално направление 1.2. Педагогика /Специална педагогика/ с обучение на английски език, с научен ръководител проф. днп Дора Левтерова-Гаджалова, за присъждане на образователната и научна степен „доктор“, съм определен за член на научно жури.

Представеният за оценяване и изработване на становище комплект материали е във формат и със съдържание, съответстващи на Закона за развитието на академичния състав в Република България и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ„Св. Климент Охридски“. Освен дисертационния труд (на английски език) са приложени 3 публикации по темата на дисертационното изследване, Автореферат (на български език), CV на докторанта и административни документи по процедурата.

Актуалност и дисертабилност на проблематиката

Темата на дисертацията безспорно е актуална. Осигуряването на оптимални условия за социална и образователна интеграция на децата със

специални образователни потребности (в частност на децата с умствена изостаналост) е базисен не само за самите деца със СОП, но и за цялостния комплекс от професионални и личностни взаимоотношения в образователната система и сферата на социалната подкрепа. Поливалентността на потребностите на децата с умствена изостаналост, детерминирани от спецификата и обема на личните им ресурси, поставя изискване за комплексност на подходите и координация на стратегиите за приобщаване и адаптация на тази група деца, не само като част от образователната система, но и като част от ресурса на обществото въобще. В този смисъл разработването и прилагането на развиващи, адаптиращи и интеграционни стратегии е значима и необходима. В този контекст актуалността на темата и нейната дисертабилност са извън съмнение.

Познаване на проблематиката

Структурата и съдържанието на Първа глава на дисертационния труд са демонстрация на добра информираност и познаване на базисната и актуалната научната проблематика в трите направления, върху които е изградена концепцията на изследването:

- 1) Еволюция и актуално състояние на обучението по математика в началното училище;
- 2) Особенности в развитието и образованието на ученици с лека степен на умствена изостаналост с акцент върху обучителните затруднения по математика;
- 3) Ресурс на началното училище (училищната среда, взаимодействие със семейната среда, официалните уроци, извънкласните дейности и взаимодействието с връстници) за развитие на математическото мислене и изучаване на математически понятия при ученици с умствена изостаналост.

Доброто познаване на образователните подходи и принципи на обучение на учениците с лека степен на умствена изостаналост, детерминирани от спецификата на техния образователен ресурс е обвързано с достатъчно знания за актуалното състояние на обучението по математика в началното училище и ресурса на съвременното начално училище да участва активно и компетентно във формиране и развитие на математическо мислене и изучаване на

математически понятия при ученици с лека степен на умствена изостаналост (в теоретичен и практически аспект).

Подходът към селектиране, систематизиране и анализ на научната информация показва познаване на конкретната проблематика, както и формирани умения за работа с източници на научна информация.

Параметри на дисертационната разработка

Дисертационния труд е оформен в почти класическа структура и включва резюме, въведение, част А (включваща глава първа) и част Б (съдържаща втора и трета глава, дискусия, заключение), библиография (128 източника) и приложение. Трудът е допълнен и с три приложения. Дисертацията е с общ обем 190 страници, като основния текст е 171 стр.(вкл.приносите и списъка с публикациите). В структурно отношение дисертацията е логично построена и добре балансирана.

Методика и организация на изследването

Изследователската програма е представена във Втора глава на дисертационната разработка. Трудът има ясно формулирана цел. Целите и задачите на изследването напълно кореспондират с декларираната изследователска хипотеза, която е коректно формулирана и определя акцентите на изследователската програма.

Групата на изследваните лица включва две субгрупи:

Група 1. Първокласници с умствена изостаналост (49 ученици), включени в общообразователни училища;

Група 2. Учители по математика (49 учители), преподаващи в общообразователни училища на ученици с умствена изостаналост.

Контингента е коректно селектиран, съобразно целта и задачите на изследването.

Изследователската програма е детайлно разработена и в конструктивен план представлява структура от пет етапа:

1) Първи етап: подготвяне на материалите и критериите за подбор на участниците.

2) Втори етап: провеждане на пилотно емпирично проучване сред учителите по математика.

3) Трети етап: провеждане на педагогически експеримент в рамките на една учебна година: от септември 2018 г. до май 2019 г.

4) Четвърти етап: провеждане на емпирично проучване сред учителите по математика.

5) Пети етап: събиране на резултатите и анализиране на обобщените данни.

Инструментариума е разработен прецизно, изследователските процедури са коректно описани.

Диференциацията на акцентните направления на анализа е съобразно целта и заложената хипотеза. Резултатите от анализа на данните са представени в табличен вид, визуализирани с фигури и диаграми, което е допълнителен плюс към достоинства на разработката. Интерпретацията на данните е извършена компетентно, направените обобщения и изводи са сериозна база за направените препоръки.

Приноси на дисертационния труд

Приносите на дисертационния труд на Клейо Мурелату са с комплексен характер: 1) към научната теория по проблема за приобщаващо образование на ученици със специални образователни потребности (лека степен на умствена изостаналост) и свързаните с този процес стратегии и образователни технологии (формулирани 2 приноса); 2) приноси с практико-приложен характер (формулирани 3 приноса).

Приемам валидността на приносите, които докторантката е формулирала - формулировките прецизни и недвусмислени. Искам да отбележа, че при представяне на приносите на дисертационния труд докторантът е бил обективен и не е преувеличил достоинства на дисертацията.

Публикации по темата на дисертационния труд

Представени са 3 публикации по темата на дисертационния труд (и трите са самостоятелни, без съавторство). Съдържанието на публикациите е в

съответствие с проблемните области, обхванати в разработката. По този показател нормативните изисквания са изпълнени.

Оценка на Автореферата

Авторефератът е във формат и със съдържание, които отговарят на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника за развитие на академичния състав на СУ „Св.Климент Охридски“. Съдържанието му точно отразява представения дисертационен труд.

Заклучение

Оценката ми на представения дисертационен труд се базира на следните маркери:

1. Съответствие с регламентите на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“ – *Представения труд и публикации напълно съответстват на нормативните изисквания.*

2. Приноси - *Научните резултати, постигнати в дисертационния труд са значими за специалнопедагогическата теория и практика.*

3. Дизайн – *Структурирането на съдържанието и оформлението са извършени прецизно и компетентно.*

Докторантът Панайота Кементзесиду притежава необходимия ресурс от теоретични знания и професионални умения по научна специалност Специална педагогика и демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване. Това ми дава основание да предложа на уважаемото научно жури да даде положителен вот за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ на Панайота Михаил Кементзесиду в област на висше образование 1.Педагогически науки, Професионално направление 1.2. Педагогика.

09.03.2023г.
гр. Бургас

Доц.д-р Генчо Вълчев